

Tentamensskrivning i Diff & Trans I, 5B1200(5B1220).

Tisdagen den 24 maj 2005, kl 0800-1300.

Hjälpmedel: BETA, Mathematics Handbook.

Redovisa lösningarna på ett sådant sätt att beräkningar och resonemang är lätta att följa.

Svaren skall ges på reell form.

Del 1 är avsedd för betyg 3 och omfattar 6 trepoängsuppgifter. För godkänt krävs minst 15 poäng.

Del 2 är avsedd för högre betyg, 4 och 5, och omfattar 20 poäng.

Poängfördelning på del 2: 11-14 ger 5 poäng vardera.

För betyg 4 krävs förutom godkänt på del 1 även minst 9 poäng på del 2.

För betyg 5 krävs förutom godkänt på del 1 även minst 15 poäng på del 2.

xx

Del 1:

1. Tentamenskonstruktören håller på att baka en kaka och inser då att ett lämpligt tentamensproblem kan formuleras enligt följande:

En kaka tas ur ugnen. Efter 10 minuter är kakan 105°C och efter 30 minuter är kakan 65°C . Vid vilken tidpunkt, kaktemperaturen är då 35°C , kan en smakbit erhållas ?

Avsvalningshastigheten antas vara proportionell mot temperaturdifferensen $T - T_0$, där T_0 är rumstemperaturen 25°C och T är kakans temperatur i $^{\circ}\text{C}$.

2. Differentialekvationen $ty - (1+t)y + y = 0$ har en lösning $y = e^t$, $t > 0$. Bestäm ekvationens allmänna lösning.

3. Bestäm den lösning $y(t)$ till differentialekvationen $y'(t) - 2y(t) = U(t-1)$, $t \geq 0$, som uppfyller villkoret $y(0) = 0$. (U är "the unit step function", även kallad Heavisides funktion.)

4. Bestäm alla reellvärda funktioner $x(t)$ och $y(t)$ som satisfierar systemet
$$\begin{cases} x' = 3x - 2y \\ y' = 16x - 5y \end{cases}$$

5. Bestäm en funktion $u(x,y)$ som uppfyller differentialekvationen $\frac{\partial u}{\partial x} = \frac{\partial u}{\partial y} + u$ och villkoret

6. Lös begynnelsevärdesproblemet $y' + 4xy = xy^2$, $y(0) = 1$.

Del 2:

11. Om ingen fisk tas upp ur en sjö så varierar mängden fisk, $y(t)$ [ton], i sjön med tiden t [år] enligt differentialekvationen

$$y' = \frac{y}{a} \left(1 - \frac{y}{b}\right), \quad y > 0, \quad \text{där } a = 4 \text{ [år]} \text{ och } b = 80 \text{ [ton]}.$$

Nu börjar man fiska ut c [ton] fiskar per år, (c är en positiv konstant).

- Ange differentialekvationen för y som då gäller.
- Ange det kritiska värdet på c som inte får överskridas om det skall finnas någon jämviktslösning $y > 0$.
- Då c ligger under detta kritiska värde finns det en stabil jämviktsnivå $y_0 > 0$ för mängden fisk. Bestäm y_0 som funktion av c .

12. Bestäm de kritiska punkterna till systemet av

$$\begin{aligned} \frac{dx}{dt} &= x(1 - y^2) \\ \frac{dy}{dt} &= x + 2y \end{aligned} \quad \text{och avgör} \\ \text{differentialekvationer} & \quad \text{och avgör}$$

deras karaktär (sadelpunkt/nod/spiral/centrum resp stabil/instabil).

13. Bestäm temperaturen $u(x,t)$ i en stång av längden L då temperaturen vid tiden $t = 0$ är $f(x)$ och då stångens ändpunkter är isolerade.

$$\text{Temperaturen } u(x,t) \text{ följer värmeledningsekvationen } \frac{\partial u}{\partial t} = k \frac{\partial^2 u}{\partial x^2}.$$

Svaret får innehålla integraler.

14. Låt $f(t)$ vara 2π -periodisk, d v s $f(t + 2\pi) = f(t)$ för alla t , och låt

$$f(t) = \begin{cases} \frac{\pi + t}{\pi}, & -\pi < t < 0 \\ \frac{\pi - t}{\pi}, & 0 < t < \pi \end{cases}.$$

- Ange, t ex med hjälp av handboken β , fourierserieutvecklingen av f .
- Bestäm en 2π -periodisk partikulärlösning till differentialekvationen $y'' - y = f(t)$.

Lösningen får anges på serieform.